

De Morgenster

onderwijs met de Bijbel als basis

Anti-Pestprotocol Basisschool De Morgenster

Doel Anti-pestprotocol

Dit anti-pestprotocol heeft als doel dat alle kinderen zich bij ons op school veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan! Plezier is niet voor niets een kernwaarde van De Morgenster. Het protocol is opgesteld om goed te kunnen reageren op situaties waarin een kind wordt gepest of pest. We doen dat door regels en afspraken te bespreken en oefenen met de leerlingen zodat als er zich ongewenste situaties voordoen, zij elkaar kunnen aanspreken op deze regels en afspraken. Van de teamleden verwachten we dat ze de regels en afspraken aanleren en voorleven.

Leerkrachten en ouders uit de MR onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol.

Dit protocol sluit aan bij de Kanjertraining die wij op school aan kinderen geven

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag?

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen. De Kanjertraining omschrijft dat als volgt: Een kind wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via internet of mobiel) die op hem of haar zijn gericht, en waarbij de macht ongelijk is verdeeld. Bij plagen is sprake van incidenten. Pesten echter gebeurt systematisch: een aantal keren per week, een keer per week of regelmatig. Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de kinderen zelf. Een onderscheid is dit: Plagen gebeurt ook in het zicht van de leerkrachten. Pesten gebeurt achter de rug van leerkrachten. Daarom weet een leerkracht zelden uit zichzelf wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hierover worden geïnformeerd door de leerlingen zelf.

In het onderstaande schema wordt het verschil tussen plagen en pesten nog eens verduidelijkt:

Plagen	Pesten
Gelijkwaardig	Machtsverschil
Wisselende 'slachtoffers'	Zelfde slachtoffer
Humoristisch	Kwetsend, vernederend
Af en toe	Regelmatig en voortdurend
Ook in bijzijn van volwassenen	Stiekem, onzichtbaar

De Kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen dat een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste kinderen bereid hiermee te stoppen. Als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn (cruciaal in het ontstaan en het in stand houden van pesten zijn de reacties van leeftijdsgenoten op de pester. Zolang deze het pesten blijven

aanmoedigen, is het voor de pester moeilijker om hiermee te stoppen. Heerst er in een klas een mentaliteit van respect en vertrouwen, dan zal er minder gepest worden dan wanneer er een onveilige sfeer heerst, waarin kinderen zich moeten bewijzen en bezig zijn met hun status in de groep). Pesten gebeurt per definitie achter de rug van degene die kan ingrijpen, zoals een vader/moeder of leerkracht. Dat betekent dat er goed moet worden samengewerkt tussen school en ouders en dat kinderen moet worden geleerd hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving wordt gepest.

Pesten komt op bijna alle scholen in Nederland voor. Het is een probleem dat wij onder ogen willen zien en serieus willen aanpakken.

Daarbij hebben we de volgende uitgangspunten:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, kinderen die pesten en de zwijgende groep leerlingen die niets doet), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld. Dit doen wij aan het begin van het nieuwe schooljaar in elke groep.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanning toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak. Zie hiervoor het stappenplan vanaf pagina 5 in dit protocol.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan zal er overlegd worden over een andere aanpak, eventueel met hulp van externe instanties.

Preventief Anti-Pestbeleid

Met behulp van de Kanjerlessen doet de school aan preventie. Kernpunten in de aanpak zijn de Kanjerafspraken die aan alle leerlingen worden aangeleerd en ook zichtbaar in de groepen hangen. Tijdens de Kanjerlessen, maar ook op andere momenten wordt er teruggesproken op deze afspraken. Daarnaast besteden we actief aandacht aan het zelfbeeld van de leerlingen en de manier waarop zij over anderen denken. Ook wordt benadrukt dat het belangrijk is om altijd hulp in te schakelen van klasgenoten/vrienden, de interne vertrouwenspersoon. We gaan er van uit dat pestproblemen opgelost kunnen worden. Daar willen we actief met elkaar aan werken.

We maken daarbij onderscheid tussen tussen onvermogen en onwil. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. De school draagt zorg voor passende hulp of begeleiding. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook "de eigen gang" mag gaan.

Er is duidelijk schoolbeleid op het gebied van incidenten en dit wordt ook gehandhaafd in alle groepen (Document Afspraken manier van werken bij incidenten).

Het klimaat van de school

Het spreekt voor zich dat wij een goed pedagogisch klimaat zeer belangrijk vinden. Ieder kind heeft behoefte aan relatie, competentie en autonomie. Als aan deze behoeftes voldaan wordt, kan een kind zich ontwikkelen en leren. Op school zien we alle leerlingen als Gods geliefde kinderen. Dat is ons uitgangspunt. Vervolgens willen wij hen vol liefde en vertrouwen benaderen en behandelen.

Wij proberen de behoefte aan relatie, competentie en autonomie op veel verschillende manieren te

honoreren.

Er zijn drie leidende principes binnen de school:

1. Kinderen leren en werken met plezier
2. We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het welzijn van alle kinderen
3. Op onze school praten we positief over elkaar

Wij geloven dat als we deze leidende principes voorleven en als leidraad nemen voor al het handelen, er een klimaat ontstaat waarin pesten moeilijker voet aan de grond krijgt en makkelijker een halt toe te roepen is.

Naast de Kanjerafspraken die schoolbreed gelden, hebben we ook afspraken rond gedrag en omgangsvormen. In elke groep worden aan het begin van het schooljaar afspraken gemaakt over de omgangsvormen in de groep en over wat voor de groep de groep wil zijn.

Er wordt 1 x per jaar een veiligheidsonderzoek afgenomen en een keer per twee jaar een leerlingtevredenheidsonderzoek. Uit beide onderzoeken komen gegevens over veiligheidsbeleving en welbevinden aan de orde. De uitkomsten van de onderzoeken worden besproken met de leerlingenraad en in de groepen en vervolgens spreken we er als team over door en formuleren we verbeterpunten op het gebied van veiligheid en welbevinden.

Door middel van het structureel toepassen van de principes van de Kanjertraining, proberen we de veiligheidsbeleving op De Morgenster hoger te maken.

De Kanjertraining heeft een heldere aanpak die zeer goed aansluit bij de doelstellingen van het onderwijs en de belevingswereld van de leerling. Belangrijke Kanjerthema's die aan bod komen:

1. Daders en slachtoffers.
2. Straatcultuur en cultuur van wederzijds respect.
3. Zelfbeheersing.
4. Respectvol gedrag.
5. "Nee" durven zeggen, ook tegen vrienden.
6. Bewust besluiten niet mee te doen aan narigheid.
7. Inhoud geven aan de vijf kanjerregels; we vertrouwen elkaar, we helpen elkaar, we lachen elkaar niet uit, je speelt niet de baas en je doet niet zielig.

Als er toch sprake is van pestgedrag?

Als er toch sprake is van pesten gaan we daar actief mee aan de slag. Bij het pesten zijn vijf partijen betrokken die allemaal aandacht moeten krijgen. Het betreft hierbij: De pester, de rest van de groep, de gepeste leerlingen, de leerkracht en de ouders. De rest van de groep is niet eenduidig. Daarin is ook weer onderscheid te maken tussen:

- de leerlingen die met de pester mee pesten, omdat ze bang voor hem/haar zijn,
- de leerlingen die mee pesten, omdat ze er beter van (denken te) worden,
- de leerlingen die niet mee pesten, maar ook niets doen om een einde te maken aan het gedrag van de pester,
- de enkeling die niet ziet dat er in de klas wordt gepest,
- de enkeling met een hoge sociale status in de groep die het af en toe voor het slachtoffer opneemt.

De leerkracht

De leerkracht heeft een belangrijke rol in het signaleren en aanpakken van het pesten. Zij zijn de eerstverantwoordelijken voor de aanpak van het pesten. Het is belangrijk dat zij pesten vroegtijdig signaleren

en effectief bestrijden. De leerkracht kan de intern begeleider, directeur of interne vertrouwenspersoon inschakelen.

De ouders

De leerkracht of directie stelt de ouders op de hoogte van de feiten over het pesten. Zonodig worden alle ouders ingelicht. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd begeleiding aan het gepeste kind en de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen

Hulp aan de pester

Er wordt uiteraard met de pester gesproken. Dit kan een probleemoplossend gesprek zijn (op zoek naar de oorzaak) om vervolgens de gevoeligheid voor wat hij met het slachtoffer uithaalt te vergroten, gekoppeld aan afspraken met evaluatiemomenten. We stellen ouders van de pester op de hoogte van het pestgedrag. We geven de pester wel de gelegenheid om zijn leven te beteren alvorens we met ouders en leerling om tafel gaan zitten. Natuurlijk is dit wel afhankelijk van de ernst van het pestgedrag. Bij pestgedrag wordt er altijd ingezet op gedragsverandering bij de pester.

De begeleiding van de pester bestaat uit de volgende onderdelen:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling buitengesloten voelen)
- Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten
- Laten zien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de „stop-eerst-nadenken-houding“
- Een ander gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen.
- Zoeken van/verwijzen naar een sport of club om te ervaren dat gewoon contact leuk is en zonder pesten kan.
- Eventueel externe hulp inschakelen als er sprake is van hardnekkige problematiek of meerdere problemen.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas of in de buurt

Hulp aan het gepeste kind

Er wordt ook hulp aan het slachtoffer geboden. Kinderen die voortdurend worden gepest, kunnen op verschillende manieren reageren. De meeste kinderen worden passief en zitten er duidelijk mee. Een enkel gepest kind gaat zelf uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn „aangeleerd“, in de zin van „reacties op uitstoting“. Dit gedrag kan ook weer afgeleerd worden. In dit geval zijn bijvoorbeeld sociale vaardigheidstraining, op zelfverdediging, of een persoonlijke kanjertraining goede interventies. De begeleiding van de gepeste leerling bestaat uit:

- Medeleven tonen, luisteren en vragen hoe en door wie er wordt gepest.

- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten. Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind zou kunnen pesten.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen(schouderklopje)als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s) Het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of „ik zal het de pester wel eens gaan vertellen“. Hiermee plaats je het gepeste kind in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Hulp aan de zwijgende middengroep

Om de zwijgende middengroep tot bondgenoot in de strijd tegen het pesten te maken zijn de volgende acties mogelijk:

- Pesten aan de orde stellen in de klas bijvoorbeeld door aandacht voor dit pestprotocol en het onderwerp regelmatig terug te laten komen. Telkens in andere bewoordingen en ook gebruikmakend van verschillende werkvormen.
- Als een leraar met de klas spreekt over pesten, is het raadzaam geen pestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Gebeurt dit niet dan kan de klas het probleem ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het maar een grapje is. Of de pester gaat het slachtoffer voor zijn klikken bestraffen.
- Via rollenspel het buitengesloten zijn aan den lijve ondervinden.

Hulp aan de ouders

Aan ouders van het gepeste kind geven we de volgende adviezen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Aan de ouders van pester geven we de volgende adviezen:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans een pester te worden
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed extra aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Aan alle ouders geven we de volgende adviezen:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan

- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Leer uw kind voor anderen op te komen
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen
- Geef signalen van pesten door aan school (onder andere signalen van pesten op social media)

Stappenplan Anti-Pestprotocol

Helaas komt pesten voor, ondanks alle preventieve afspraken.

Bij pestgedrag en ruzies hanteren we deze uitgangspunten:

1. Het inschakelen van een leerkracht of pleinwacht bij ruzie of pestgedrag is geen klikken
2. Iedereen is medeverantwoordelijk in het aanpakken van het pesten of de ruzie bij de leerkracht, omdat iedereen medeverantwoordelijk is voor een goede sfeer en fijn spel.
3. Pesten is ongewenst gedrag. De leerling krijgt hier straf voor, zoals afgesproken (Document Afspraken manier van werken bij incidenten)
4. Directie en leerkracht nemen hun verantwoordelijkheid bij pestgedrag of grote ruzies. Zij treden op en stellen ouders op de hoogte.
5. Alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht vastgelegd in ParnasSys.
6. Acties en afspraken dienen erop gericht te zijn het pesten onmiddellijk te stoppen en het gedrag te veranderen

We hanteren dit stappenplan:

Stap 1 De leerkracht verzamelt informatie over wat er gebeurd is en probeert er samen met de leerlingen uit te komen en afspraken te maken over het vervolg. Ouders worden op de hoogte gesteld over wat er gebeurd is en wat afgesproken is.

Stap 2 Er volgt een evaluatie van de afspraken. Zo nodig worden nieuwe afspraken gemaakt, of het probleem is afgehandeld. Ouders worden op de hoogte gesteld van de nieuwe afspraken of van de afronding van het traject.

Stap 3 Als de leerkracht er niet uit komt samen met de leerlingen worden ouders uitgenodigd voor een gesprek. Dit kan een gezamenlijk gesprek zijn, maar er kunnen ook eerst afzonderlijke gesprekken gehouden worden. Er worden afspraken gemaakt.

Stap 4 Er volgt een evaluatie van de afspraken. Is het gelukt om de afspraken na te komen? Zo ja: dan de afspraken handhaven/bijstellen en een volgend gesprek over twee weken. Zo nee: analyse opstellen, waardoor het mis is gegaan. Leerkracht overlegt met de ib-er, de directie wordt ook hierbij betrokken. Er wordt een handlingsplan opgesteld voor de komende twee weken. Ouders worden hierin betrokken.

Stap 5 Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen leerkracht en leerlingen (en eventueel ook de ouders). Zijn de effecten positief: dan langzamerhand afbouwen. Zo niet: nieuw handlingsplan opstellen, waarbij eventueel ook externe deskundigheid ingeschakeld kan worden. Ouders worden betrokken bij evaluatie.

Stap 6 Deze stap wordt genomen bij hardnekkig pestgedrag in de groep. Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de groep. Dit gesprek wordt geleid door een lid van het MT. De leerkracht(en) van de groep zijn ook aanwezig. Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden? Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders onderling contact zoeken.

Grensoverschrijdend gedrag

De school heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. "Hoe ga je het de volgende keer doen! Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade. Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?" Wangedrag kan zich op verschillende manier manifesteren:

*Verbaal: vernederen, schelden, bedreigen, belachelijk maken, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen,

bedreigen op internet, buitensluiten.

*Fysiek: schoppen, knijpen, slaan, spugen, krabben, bijten, trekken, laten struikelen.

*Materieel: stelen, onder kladden, verstoppertje spelen van kleding en/of spullen, spullen kapotmaken van een medeleerling of van school.

Het doet zich een enkele keer voor dat een leerling zich wenst te misdragen en/of vindt daartoe het recht te hebben. "Ik zit er niet mee. Het is niet mijn probleem! Nou en.... moet ik weten. Ik doe het de volgende keer weer." In dat geval wordt ter plekke contact opgenomen met de ouder en gevraagd om de leerling op te halen. Zolang de ouder niet is te bereiken en/of niet op school is verschenen, wordt deze leerling uit de groep geplaatst. De groep wordt beschermd tegen deze leerling.

Zo snel als mogelijk wordt een gesprek met de ouder en de leerling gevoerd. De bedoeling van het gesprek is om ervoor te zorgen dat de leerling inziet dat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag en dat er zowel straf verdiend is, als genoegdoening moet worden gedaan. Als zowel de ouders als de leerling dit inzien, mag de leerling de volgende dag weer op school komen.

Als de ouders van mening zijn dat hun kind zich mag misdragen, of als de leerling niet komt tot inzicht of schuldbesef, vinden er vervolggesprekken plaats. De leerling kan dan niet op school zijn.

We hopen dat door deze gesprekken de leerling alsnog terug kan komen op school. Als dit niet het geval is, wordt contact opgenomen met het bevoegd gezag en in gezamenlijkheid gezocht naar een andere school voor de leerling.

Evaluatie

Dit pestprotocol is vastgesteld in schooljaar 2020-2021 en wordt aan het einde van elk schooljaar geëvalueerd en zonodig aangepast.